

seg lykkelig uvitende om at i en av sengene - klemte opp mot veggen og med hardt igjenknepte øyne - lå en dame.

Mor opplevde samme situasjon med omvendt fortegn på Storerikvollen i 1938. Langfredag kveld og over 30 menn skulle ligge på golvet. Samtidig var det en ledig seng på et damerom. Beinhardt trosset man alle hemninger og fant ut at sengen måtte kunne brukes. Etter lange forhandlinger ble en mann valgt ut. Hvilke kriterier som ble brukt ved utvelgelsen, skal være usagt. Men en kan tenke seg at han måtte være både pålitelig og diskret. Etter at kvinnene hadde gått til ro og lyset var slukket, ble mannen så ført inn på rommet og fant pent sin plass i køya nærmest døra.

Da mor begynte sitt fjell-liv, var det heller ikke så helt vanlig med jenter i fjellet. Som storvokst 16-åring kom hun til Baardsgaarden i Storlidalen. Den ble da drevet av en søskenflokk - alle særdeles småvokste. Da mor trådte inn i kjøkkenet, tittet den eldste søsteren fram fra peiskroken og utbrøt: Å næ, å næ - så digert eitt kvinnfolk ha æ ailler sjett! Det gjorde ikke godt i en stor og sjenert jentekropp midt i ten-årene.

Om vi var få i begynnelsen, så har vi tatt det igjen. Og vi er blitt godt mottatt. Allerede i 1920, da de to første kvinnene møtte opp på en generalforsamling i Trondhjems Turisforening, ble de hilst med stående applaus. Så voldsom har ikke mottakelsen i det daglige turlivet vært, men vi er blitt akseptert som fjellvandrere, verken mer eller mindre. Kanskje har TT's egen variant av matriarkatet, de mektige vertinnene, hatt en viss innflytelse på likestillingens framgang i fjellet.

Tallmessig har vi i hvert fall denne likestillingen, vi på hunnkjønnsida av statistikken er faktisk i flertall. Det er nok ikke helt uten grunn at Jotunheimen har fått tilnavnet Jenteheimen. I dag er vi altså over halvparten av fjellets fotfolk, men ledelse og organisasjon har vi desverre for en stor del overlatt til mennene. Skal neste skritt mot fjellets likestilling bli at vi også vandrer inn i fjellets styre og stell?

Tydaling på langski

Av BJARNE VESTMO

Mange tydalinger husker ham ennå. Han var ikke store karen, Ole Olsen Auneaker, men han var likevel ikke en type som forsvant i massen. Først og fremst stakk han seg ut som en stor idrettsmann. Omkring århundreskiftet var han stadig på farten i skirenn, men figurerte ikke med store overskrifter på avisens sportssider. Tilfellet ville at navnet hans likevel ble bragt over det ganske land. Det skjedde i 1972, lenge etter hans død, i forbindelse med at Tydal IL og Græsli IL arrangerte sitt minneverdige ski-NM. Da ble det brukt en tegning av Auneaker som gjennomgangsfigur på program og plakater. Her så man en skiløper med lange, gammeldagse ski, en langstav og skreppa på ryggen.

Det var ikke uten grunn at tydalinger på denne måten hedret en av sine store skiløpere. Ole Olsen Auneaker var ikke imponerende av vekst, og fikk tilnavnet Stott-Ola eller ofte bare Stotten. Dermed kunne folk skille ham fra en annen kar på samme gården hvor Stott-Ola arbeidet, og som hadde adskillig flere centimeter mellom skosåler og øverste hårrot og som ble kalt Stor-Ola.

Stor var altså ikke Stott-Ola av vekst, men han var spenstig og se-nesterk. Humøret var alltid på topp, og det skarpskårne ansiktet viste at dette var en kar med egenskaper som mer enn oppveide mangelen på fysisk størrelse.

Faren til Stott-Ola var skomaker som senere kjøpte husmannsplas-sen Auneaker ved elva Lødølja, en kilometer fra bygdeveien gjennom grenda. Noen stor plass var ikke dette nettopp, og mulighetene til utkomme i fjellbygda var ikke mange. Den som ville holde seg i Norge og ikke følge utvandrerstrømmen til Amerika, måtte regne med vårknipe året rundt. Men Stott-Ola holdt seg hjemme og liv-nærte seg med jakt og fiske. Han ble en dugelig jeger. Vinter som sommer, høst som vår fartet han rundt i de umåtelige fjelltraktene.

Ole Olsen Auneaker lot seg ikke lett slå når han fikk fart på langskiene sine.

Stott-Ola brukte gammeldags skiutstyr. Skiene var svært lange og det var også den ene staven som han brukte. Den var laget av bjørk, og nederst hadde den en jernkringle.

Men om skiutstyret ikke var helt på topp etter dagens mål, så var karen desto bedre. Stott-Olas stadige langturer i fjell og mark ga ham stor styrke og han vant etterhvert ry som en uvanlig god skiløper. Dette fikk han vise da det i 1895 var en konkurranse i Aune-grenda mellom tydalinger og selbygger.

Det har alltid vært et vennskapelig motsetnings-forhold mellom selbygger og tydalinger. I 1895 var det ennå seks år igjen til at Tydal i 1901 ble adskilt fra Selbu og ble eget herred, og vi kan tenke oss at mange tydalinger på sett og vis følte seg underlagt Selbu. Derfor var det nok et ekstra konkurransemotiv under langrennet i Aune. I tillegg ble dette et oppgjør mellom tydalingene med gammeldagse langski og en langstav og selbyggenes mer nymotens kortere ski og staver.

Stott-Ola slik han fremsto i forbindelse med ski-NM for ni år siden, og slik han fortsatt brukes på diplomer i Tydal i dag.

Stott-Ola var Tydals trumfkort i Aune-rennet, og han innfridde forventningene fullt ut. Til tross for at han unektelig stilte noe handicappet med sitt utstyr, vant han. Løypa var 35 km lang og Stott-Olas vinnertid var 3.25,41. Han slo nest beste løper med syv og et halvt minutt.

Tydalingene dro glade og fornøyde hjem til sitt og humret ved tanken på hva Stott-Ola hadde sagt da han nådde igjen en selbygg under rennet. Selbyggen spurte med det samme Stott-Ola fór forbi om det var langt igjen til mål?

— Det e nå for langt åt deg! svarte Stott-Ola.

Sitt livs største bragd gjorde Stott-Ola i 1918. Dette var ennå mens veiforbindelsen mellom Tydal og Selbu var høyst usikker vinters tid. En gang det var ufarbar vei både for hest og bil, ble Stott-Ola tilkalt for å hente medisiner til en dødssyk jente i Aune. Stott-Ola hadde fem mil til lege i Selbu. De fire første milene stormrente han på ski. Så tok føret slutt. Stott-Ola slengte skiene fra seg og løp den siste mila til legen, hvor han fikk medisinen. Så sprang han mila tilbake til skiene, tok dem på og rente tilbake til jenta som fikk medisinen i tide. Strekningen ble ialt på ti mil og Stott-Ola brukte åtte timer på turen.

La oss foreta en sammenligning med dagens fem-milsløpere. De bruker hypermoderne utstyr, smører skiene vitenskapelig, går grundig preparerte løyper og bruker — la oss si — to timer og tre

kvarter. Stott-Ola brukte på sin side et etter våre dagers forhold helt antikvarisk utstyr, gikk med tjære under skiene, gikk selv opp sin løype i kanskje dyp løs-snø, løp på føttene to av de ti milene. Han tilbakela altså det dobbelte av den vanlige maratondistansen i langrenn, og likevel brukte han ikke stort over timen mer på 5-mila enn en av dagens topp-løpere. Sannelig tror vi at Oddvar Brå skulle fått problemer med å følge 49-årige Stott-Ola i et tenkt oppgjør med likt utstyr.

Så sent som i 1936, Stott-Ola var 67 år, gjorde han en ny ski-bragd. Han startet i det 65 km lange Reinsfjellrennet fra Støren til Selbu og stilte med sitt vanlige utstyr: Lange ski, en stav og finnsko. Stott-Ola fullførte løpet i fin stil, men riktignok 20 minutter for sent til å greie maksimaltiden for å få rennets merke. Men merket fikk han likevel, og det var fortjent nok.

En ting var det at Stott-Ola stilte med gammeldags utstyr, en annen sak var at han var blitt gammelkar. Men det var hverken utstyret eller alderen som hindret ham i å greie maksimaltiden. Underveis ble han nemlig heftet en stund med å hjelpe en kvinnelig deltager som hadde kollidert ganske ettertrykkelig med et tre. Etter denne episoden gikk Stott-Ola videre. Da han kom ned i bjørkeskogen og bare var noen kilometer fra mål, fant han en trivelig rasteplass. — Skitt i langrennet, tenkte Stott-Ola og tok av seg skiene. Han gjorde opp et lite bål, fant frem Kaffe-Lars fra ryggsekken og koste seg riktig godt i vårsola i tre kvarter.

Så spente han på seg skiene igjen og gikk de få minuttene inn til mål.

Det gjaldt jo ikke livet. Ikke den gangen iallfall.

Vandringsleden Österbotten - Trondheimsfjorden

Av PATRON

Det var i 1977 Svenska Gångförbundet rettet en forespørsel til kontorsjefen i Tydal kommune om mulighetene for fotvandrere fra broderlandet i øst til å komme ut til Trondheimsfjorden etter en rute med overnattingsmuligheter.

På grunnlag av dette ble det oppnevnt en komite bestående av representanter fra Nord-Trøndelag fylkes friluftsnemd, Sør Trøndelag fylkes friluftsnemd, friluftsnemdene i Tydal, Selbu og Stjørdal kommuner samt Trondhjems Turistforening.

Komiteens arbeid har resultert i at det nå er sommermerket en ny rute fra Hegra til Schulzhytta og at det på denne rute er reist en selvbetjeningshytte, Kvitfjellhytta.

Fra fylkesveien gjennom Hegra tar en opp Festningsveien og avlegger gjerne et besøk på Hegra festning, godt kjent fra kamphandlingene i april 1940, og fortsetter Ingeniørveien frem til Flaksjøen. Herfra går ruten mot øst over Fauskåsen og dreier mot syd over Kufjellet. Videre går den sydover på østsiden av Ertsgårdsfjellet og Kvitfjellet til Kvitfjellhytta, ved Vollsetbakken like nord for fylkesgrensen.

Ruten fortsetter sydover og går øst for Nyvollen og over Svartåsen til Öyelva som passerer ved Høystakken. Herfra går den på østsiden av Høystakktjønnen, vest for Solemsknipen og videre sydover til en nær stien fra Krossadalen til Schulzhytta, ca 3 km vest for hytta.

Avstander og forbindelser

Fra Hegra til Kvitfjellhytta er det ca 23 km, fra Kvitfjellhytta til Schulzhytta ca. 25 km.

Med denne ruten knyttes så forbindelsen med T.T.'s rutenett over Ramsjøhytta og Storerikvollen til grensen mot Sylstasjonen og gir således fotvandlerne fra øst et godt tilbud for å komme ut til Trondheimsfjorden.

Finansiering og ansvar

Finansieringen av dette tiltaket har vært muliggjort ved elkver-